

Sven Hirdman i DN debatt 26/4-22

”Svenskt Natomedlemskap kräver folkomröstning”

Sven Hirdman, fd ambassadör i Moskva: Det finns fördelar för Sverige med att gå med i Nato, men nackdelarna är större. Vi skulle förlora vår självständiga säkerhetspolitiska identitet, knyts närmare USA och höja spänningsnivån gentemot Ryssland. Detta kräver starkt stöd i opinionen, något som nödvändiggör en folkomröstning.

Att bli medlem i Nato är ett stort beslut för Sverige. Det innebär en oåterkallelig förändring av den alliansfria säkerhetspolitik vi fört i över 200 år. Det är en politik som bidragit till att vi kunde hålla oss utanför Krimkriget, två världskrig samt kalla kriget.

Nato fick först 1969 en utträdesklausul. Ingen medlemsstat har dock ännu lämnat Nato. Medlemskap i Nato består oavsett förändringar i det geopolitiska läget. I utbyte mot en kollektiv säkerhetsgaranti innebär det flera fasta åtaganden såsom medverkan i Natos militära infrastruktur; delaktighet i Natos strategiska koncept, inklusive kärnvapenpolitiken; att underställa sig Natos militära ledning i händelse av krig; skyldighet att militärt bistå andra länder.

Ett medlemskap i Nato förutsätter ett omfattande opinionsstöd i landet i fråga för att man ska kunna lita på att den nya medlemsstaten menar allvar. En folkomröstning torde därvid enligt min mening ge ett klarare utslag än ett riksdagsbeslut med två tredjedels majoritet.

Den avgörande frågan för Sverige är huruvida ett medlemskap i Nato stärker eller försvagar Sveriges säkerhet. Sekundära frågor är hur ett medlemskap påverkar vårt agerande internationellt respektive hur det påverkar andra länder.

Vår alliansfria säkerhetspolitik har i många år och under skiftande konjunkturer bidragit till avspänning i Nordeuropa.

I den primära frågan om Sveriges säkerhet måste vi utgå från vårt geopolitiska läge i Nordeuropa nära Ryssland. Det är ett faktum att det sedan andra världskrigets slut råder stark militärpolitisk spänning mellan USA och Sovjetunionen/Ryssland. Det märks inte minst i dag i konfrontationen mellan Nato och Ryssland, förstärkt av Rysslands brutala angrepp på Ukraina.

För Sveriges del har det säkerhetspolitiska läget försämrats jämfört med kalla kriget, då den militära konfrontationsaxeln mellan öst och väst gick i mellersta Tyskland, och Nordeuropa framstod som ett relativt lugnt område. Nu, efter det ryska anfallet på Ukraina, går konfrontationsaxeln betydligt närmare Sverige i södra Östersjöområdet.

Det enskilt största hotet mot Sveriges säkerhet är att ett stormaktskrig mellan Ryssland och USA/Nato utbryter i Europa. Det kommer med nödvändighet att beröra Östersjöområdet och därmed Sverige. Vi ligger helt enkelt för nära Ryssland. Vi bör därför göra allt vi kan för att hindra att ett sådant krig uppstår. Det är också en god idé att som nu sker stärka vårt nationella försvar samt verka för en närmare sammanhållning inom EU.

Som medlem i Nato blir Sverige en frontstat i den militära konfrontationen mellan Ryssland och USA/Nato, en konfrontation som torde bestå i många år. Med den militära strukturnärvaro på svenskt territorium som ett Natomedlemskap förutsätter, skulle Sverige i händelse av krig bli ett omedelbart krigsmål för Ryssland. I fredstid skulle ett svenskt medlemskap i Nato sannolikt leda till ökad spänning i Nordeuropa med risk för farliga incidenter på grund av Rysslands och USA/Natos övningsmönster i vårt närområde.

Risken för ett isolerat, oprovocerat ryskt angrepp på Sverige framstår som osannolik. Ryssland har under de senaste 200 åren inte haft några territoriella pretentioner på Sverige. Ett angrepp på Sverige torde få lika omvälvande följder som ett angrepp på ett annat västeuropeiskt land som är medlem i Nato. Ukraina är inte ett precedensfall för Sverige. Det tragiska kriget är ett resultat av de inneboende, kvarlevande spänningarna efter Sovjetimperiets sönderfall och en sjuk, storrysk nationalistideologi hos president Putin.

När de ryska utspelen om en ny europeisk säkerhetsordning gjordes i december, sades från svenskt håll att ingen annan makt skulle få bestämma Sveriges säkerhetspolitik, definitivt inte Putin. Riktigt. Det framstår då som motsägelsefullt att Putin i dagens debatt åberopas som skälet för svenskt medlemskap i Nato.

Den snart 70-årige Putin kommer inte att vara för evigt. Ryssland kommer att bestå utan Putin. När Gorbatsjov respektive Jeltsin var president i

Ryssland var det ingen som talade om ett ryskt hot mot Sverige som ett skäl för medlemskap i Nato.

Putin framstår som en i negativ bemärkelse viktig men dock undantagsfigur i Rysslands utveckling. Ska en sådan person få ändra på den framgångsrika säkerhetspolitik som Sverige fört i vått och torrt i 200 år och som uthärdat betydligt farligare diktatorer som Stalin och Hitler?

Vår alliansfria säkerhetspolitik har i många år och under skiftande konjunkturer bidragit till avspänning i Nordeuropa. Det har varit till fördel för oss och våra grannländer. Denna politik har bidragit till att vi kunnat spela en positiv roll internationellt för att lindra konflikter och nöd i andra regioner. Som medlem i Nato skulle vi hamna i ett annat läge och ännu mer behöva rätta oss efter USA:s och Natos delvis föränderliga positioner, som inte alltid överensstämmer med våra grundläggande intressen och värderingar.

Om Sverige vidhåller sin alliansfria politik att stå utanför Nato, är det till fördel för oss om Finland gör detsamma. Om Finland beslutar sig för medlemskap i Nato, är det till fördel för Finland om även Sverige gör det. Om Finland väljer att inte gå med i Nato, går sannolikt inte heller Sverige med. Om Sverige går med i Nato, gör Finland det säkert också. Om Finland söker medlemskap i Nato, är det däremot inte självklart för Sverige med sitt annorlunda geopolitiska läge och andra historiska erfarenheter att göra detsamma.

Vad vore då fördelarna med ett svenskt medlemskap i Nato?

Den största fördelen vore den ökade avskräckningseffekten i händelse av ett i och för sig osannolikt isolerat angrepp på Sverige. En annan fördel torde vara att vi genom deltagande i Nato skulle kunna få ett starkare och skarpare svenskt försvar. En tredje att vi skulle få ett närmare nordiskt samarbete genom att alla de nordiska länderna i princip skulle ha samma säkerhetspolitik. En fjärde att det på flera håll skulle uppfattas som ökad solidaritet med andra europeiska länder.

Vid en sammanvägning av nackdelar och fördelar med ett Natomedlemskap överväger dock för Sveriges del nackdelarna: Vi förlorar vår självständiga säkerhetspolitiska identitet; vi blir närmare bundna till USA med risk för indragning i allehanda krigiska konflikter; vi får en förhöjd spänningsnivå i förhållande till Ryssland.

Vårt geopolitiska läge har i grund och botten inte förändrats under de senaste 200 åren. Vi ligger geopolitiskt mellan Ryssland och västmakterna. Låt oss därför hålla fast vid den politik som utformats av Karl XIV Johan, Hjalmar Branting, Per Albin Hansson, Tage Erlander, Östen Undén och Olof Palme.

